

ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

Úvod

Program proti šikanování vychází z **Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních** (č.j. MSMT-21149/2016), je součástí Preventivního programu školy a je vypracován v souladu s platným zněním Školního řádu.

Škola se ojediněle setkává s drobnými přestupky, které lze někdy označit za projevy šikany, agresivity nebo nesnášenlivosti. Pedagogický sbor se soustřeďuje na prevenci těchto jevů, řídí se následujícími pravidly:

- nepodceňuje žádné detaily
- jakákoli kamufláž nebo řešení „na oko“ nemá smysl
- dodržuje postup krok za krokem
- vše si opakovaně ověřuje
- respektuje osobnost každého zúčastněného
- kde cítí, že na problém nestačí, obrátí se na odborníky
- reflexe vlastních postojů ke vztahům ve třídě (tendence přehlížet ze strachu, zveličovat)

1 Cíl Školního programu proti šikanování

- Vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí
- Vytvořit dobré sociální klima
- Podporovat pozitivní vztahy mezi žáky navzájem a mezi žáky a učiteli

2 Preventivní opatření

- Školní řád
- dohledy vyučujících
- práce třídních učitelů s kolektivem (třídnické hodiny)
- práce třídních učitelů s jednotlivými žáky (individuální rozhovory)

- spolupráce s odborníky
- aktivní činnost školního metodika prevence na škole
- aktivní přístup vyučujících při řešení šikany
- informovat žáky i rodiče na koho se obrátit v případě potřeby - třídní učitel, školní metodik prevence, výchovná poradkyně, vedení školy
- vést žáky k sebedůvěře a budovat u nich zdravé sebevědomí
- rozvíjet vzájemný respekt mezi dětmi
- vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti šikany

3 Charakteristika šikanování

"Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrozit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a obvykle opakované užití násilí jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí druhé osobě, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování a zneužívání. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako nápadné přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků."¹

Šikanu vymezují tyto rysy:

- a) záměrnost jednání
- b) nepoměr sil mezi agresorem a obětí (fyzická síla, početní převaha agresorů, psychická převaha nad méně odolným jedincem)
- c) samoúčelnost agrese (šikanujícímu nejde primárně o dosažení konkrétního cíle, sama agrese je původním a hlavním cílem šikany, protože je nejmarkantnějším stvrzením převahy útočníka, proto mu poskytuje nezastupitelné uspokojení)
- d) její opakování

¹ <http://www.prevence-praha.cz/>

4 Projevy šikany

4.1 Nepřímé (varovné) znaky šikany

- ✓ žák je o přestávkách často osamocенý, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády
- ✓ při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními
- ✓ žák vyhledává blízkost učitelů
- ✓ před třídou je žák nejistý, ustrašený
- ✓ jedinec působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči
- ✓ stává se uzavřeným
- ✓ školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje
- ✓ věci šikanovaného žáka jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené
- ✓ žák postrádá své věci a odmítá vysvětlit poškození či ztrátu, používá nepravděpodobné výmluvy
- ✓ žák vyhledává důvody pro absenci ve škole
- ✓ žák má odřeniny, modřiny, škrábance aj., které nedovede uspokojivě vysvětlit

4.2 Přímé znaky šikanování:

- ✓ posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, ponižování, hrubé žerty na jeho účet
- ✓ kritika žáka pronášená nepřátelským nebo pohrdavým tónem
- ✓ příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, pronášené panovačným tónem
- ✓ projevy podřízenosti
- ✓ honění, strkání aj.
- ✓ časté nevolnosti žáka ve škole
- ✓ nechutenství
- ✓ zvýšená absence žáka
- ✓ zhoršení prospěchu
- ✓ výkyvy nálad u šikanovaného žáka aj.

5 Postupy při řešení šikany

- postupovat podle **Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních** (č.j. MSMT-21149/2016).

5.1 Pedagogický pracovník

1. Oznámí třídnímu učiteli podezření na šikanu.
2. Třídní učitel informuje o události školního metodika prevence nebo výchovnou poradkyni.
3. Třídní učitel okamžitě zahájí vyšetřování šikany ve spolupráci se školním metodikem prevence, popř. osobami pověřenými vedením školy.
4. Po vyšetření události, ve spolupráci se školním metodikem prevence, informuje zákonné zástupce o výsledcích.

5.2 Vedení školy

1. Při obdržení informace o šikaně rozhodne, zda situaci zvládne škola sama nebo zda je třeba pomoc specializovaných institucí.
2. Pověří ty, kteří se budou na vyšetřování podílet (v případě nutnosti svolá celý poradenský tým školy).
3. Zajistí informování rodičů, případně pozve k jednání pracovníka specializovaných institucí.
4. V závažných případech šikany informuje Policii ČR.
5. Oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují zdraví a bezpečí žáka.
6. V případě negativních dopadů na oběť zprostředkuje péči odborníků – PPP, psycholog.

6. Vyšetřování šikany

6.1 Standardní šikana

- Rozhovor s těmi, kteří na šikanu upozornili
- Konzultace poradenského týmu, nebo jeho části, stran strategie vyšetřování, kompetencí a vymezení koordinátora případu
- Rozhovor s obětí
- Rozhovor se svědky
- Zajištění ochrany obětem
- Rozhovor s agresory
- Konzultace zainteresovaných osob - poradenského týmu (ev. jeho části), třídního učitele, vždy zástupce vedení školy – rozhodnout, kdo bude jednat s rodiči agresorů a obětí, vyhodnocení získaných informací, stanovení dalšího postupu
- Pozvat do školy rodiče oběti i agresorů (ne zároveň)
- Provést zápis o jednání
- Konzultace zainteresovaných osob - poradenského týmu (ev. jeho části), třídního učitele, vždy zástupce vedení školy – vyhodnocení situace, stanovení dalšího postupu (trest, odborná pomoc, ad.)
- Školní metodik prevence zdokumentuje celý případ
- S aktéry šikany bude nadále pracovat školní metodik prevence, popř. nabídne další odbornou pomoc

6.2 Pokročilá šikana

- Záchrana oběti
- Zabránit agresorům v domluvě, jak vypovídat
- Nahlášení Policii ČR, případně informovat OSPOD, PPP
- Vlastní šetření, návrhy řešení (řeší příslušná mimoškolní instituce ve spolupráci s poradenským týmem školy)
- Školní metodik prevence zdokumentuje celý případ